

NAGYVÁRAD

Főszerkesztő HEGEDÜS NANDOR

Felolós szerkesztő MARÓT SANDOR

Beszélgetés Angelescu miniszterrel.

A zsidó lyceum egyelőre nem kapja vissza a nyilvánossági jogát.

Dr Angelescu közoktatásiügyi miniszter — mint tegnap megírtuk — Nagyváradra érkezett. A miniszter erdélyi útja során többféle nyilatkozatot tett, ezek között a „Nagyvárad” munkatársa előtt is. Reprodukáljuk ezeket a kijelentéseket, amelyek sajnos bizonyítják, hogy a miniszter a maga iskolapolitikáját ma is helyesnek tartja és eddigi eredményeivel meg van elégedve. Hogyne volna, mikor — kijelentése szerint — egy svájci lap is megdicsérte! Pedig mi azt hisszük sokkal jobban fejezi ki a közvéleményt a hazai sajtó.

Angelescu miniszter kijelentései után nagy pesszimizmussal nézünk a kisebbségi iskolák további sorsa elé. Ha a miniszter úgy találja — minden kérdés, tiltakozás és felajánlás után — hogy eddig helyes uton járt, akkor semmi remény nincs arra, hogy fel fogása bármi tekintetben meg fog változni.

A miniszter kedd délelőtt kiutazott az iskolák megtekintése céljából a megyébe. Kíséretében voltak dr Popovici Miklós prefektus, Gocan Simon főigazgató, Szilágyi-Corbu felügyelő és még többen. A miniszter visszajövet a Kis Pipában ebédelte meg s ebéd közben fogadta munkatársait. Arra a kérdésre, hogy mi célból utazott Nagyváradra és a megyébe tett látogatásaira vonatkozólag Angelescu miniszter a következőket mondotta:

— Az ujonnan épülő iskolákat tekintetem meg s az eddigi munka eredményeivel meg vagyok elégedve. A falvakban megfelelő épületek emelkednek s a tapasztalt szép eredmény arra ösztönöz, hogy még fokozottabb figyelmet szenteljek az iskolaépítési akciónak. Az iskolák ebben a tekintetben további áldozatkészségemre számíthatnak.

Második kérdésünk a zsidó lyceumot illeti. Erre vonatkozólag a miniszter sokkal pesszimizmusban nyilatkozott s kereken kijelentette, hogy

a zsidó lyceum egyelőre nem kapja nyilvánossági jogát vissza.

— Még ebben az évben elkészül a felekezeti iskolákra vonatkozó új törvény — mondotta a miniszter — s ennek a törvénynek a keretében nyer elintézt a nagyvárad zsidó lyceum ügye is és minden más felekezeti iskola kérdése. Eppen ezért a lyceum nyilvánossági jogának visszaadásáról egyelőre szó sem lehet.

— Arról értesült-e miniszter ur, kérdeztük, hogy ebben az iskolában a tanulók 62 százaléka megbukott?

A miniszterrel együtt ebédelő Gocan főigazgató itt közbevetette, hogy nem 62 százalék bukott el, csupán 23 százalék, mert a többi tanuló javítvizsgára mehet.

— Huszonhárom százalék? felelte a miniszter, huszonhárom, az nem sok. Nálunk a regátban súlyosabb volt a százalékos arány.

Az Új Kelet munkatársa kolozsvári tartózkodása alatt beszélgetett a közoktatási miniszterrel. A miniszterelnök megelégedéssel állapítja meg, hogy a svájci sajtó elragadtatással kommentálta a közoktatási reform liberális szellemét. Bejelent a miniszter, hogy ősszel tárgyalják a felekezeti oktatásról szóló javaslatot, amelyet előbb megvitat a kisebbségekkel. A zsidó iskolák nyilvánossági jogáról a miniszter kijelenti, hogy azokat nem vont a meg, hanem nem adta meg a Consiliul Dirigent által adott nyilvánossági

jogot ugyanis nem ismeri el. A miniszter ezután kifejti, hogy nem érti, miért törekednek a zsidók héber iskolákra. Lehet-e héberül geometriát tanítani? (A miniszternek az újságíró meg akarta magyarázni ezt a kérdést, de Angelescu sehogysem akarta apreciálni.) Tagadta ezután a miniszter azt a szomorú tény, hogy az alami iskolákban antiszemita izgatás folyik; a naszdói gimnázium-tanárai ellen mindenestre szigorú vizsgálatot indított.

Az egyetemi tüntetésekre nézve kijelentette a miniszter, hogy a kilengések teljesen megszűntek és a zsidó diákokat senki sem gátolja tanulmányaik folytatásában.

Nyilatkozott Kolozsvárott Angelescu egy külföldi újságíró előtt is a közoktatási törvényről és ezeket mondja:

Ez a törvény befejezett s ezen változtatni nem lehet. Természetesnek tartom, hogy a kisebbségek zúgolódnak az iskolai törvény ellen, ha másból nem. Politikumból is, azonban bárki meggyőződhetik arról, hogy sehol Európában ilyen modern és liberális törvény nincsen. Sokkal liberálisabbak vagyunk, mint az Apponyi-féle törvény, amely nem engedte meg Magyar-

országon a kisebbségi nyelvek használatát. Mi viszont 660 iskolában engedjük meg a magyar nyelv használatát. Semmi szükségünk arra, hogy ezen a törvényen, vagy végrehajtási utasításon változtassunk. A kisebbségek majd meglátják a gyakorlatban, hogy nem olyan fekete az ördög, mint ahogy festik. Az ősszel összeülő parlament elé új törvényjavaslatokat terjesztünk, amelyek a felekezeti iskolák sorsát rendezik. Két szempont vezet e törvény elkészítésénél. Az egyik a román állam érdeke, a másik, hogy az egyházzal fennálló jó viszonyt ne rontsuk el (?), sőt, ahol lehet, mélyítsük. Nevetséges volna, ha mi ahevert, hogy a békét és megértést propagálnók, és eltüntetnők azt a leiki kisebbséget, amely a régi románok és a kisebbségek között fennáll, hogy e helyett még szakadékok teremtenénk az állam fenntartó és e két faktora között azzal, hogy a kisebbség jogait nem tartjuk tiszteltben. A felekezeti iskolák ügyében alkotandó törvényeknél szintén a legmesszebbmenő liberalizmussal kezelik az ügyet s én biztos vagyok benne, hogy az egyházak meg lesznek elégedve vele.

A belpolitikai helyzetre nézve a miniszter kijelentette, hogy a liberális pártnak még két évig kell helyén maradnia, hogy élvezhesse azt a konszolidációs munkát, melyre vállalkozott.

Egy éjszaka a magyar Betlehemben.

Az országos Ady-ünnepek utolsó aktsza, hétfőn zajlott le a költő szülőfalujában: Erőndszenten. A költő tisztelői hétfőn délután indultak el Zilahról. Utjukban több állomáson a szilágymegyei községek lakosai frissítőket vittek ki az állomásra s megvendégelték az átutazókat. Beszakácsban szállottak le az erőndszei utasok a vonatból. Egész kocsitábor várta itt a vendégeket, akik csakhamar felkerekedtek Ady Endre szülőfalujára felé.

Az út forró napsütéses földeken keresztül vezetett, hol már asztalban áll a buza s javában dolgoznak a cséplőgépek. Valóságos karaván nyomában kerekedik a portelleg a döcögős rossz megyei úton, melyen körülbelül egy óra alatt jutnak el az utasok Erőndszentre. A falu elején a lakosság ünneplő ruhában várja a nagy eseményt: az Ady-szülők aranylakodalmát. Mire az utolsó kocsi is beérkezik a máskor csendes Ady-küria elé, a nap már lemenőben jár s mintegy szimbolizálja az útjuk estejéhez érkezett házastársak életét.

Az erőndszei ház.

Fenyőekkel szegélyezett mályvas virágos udvar az Ady Lőrinc pedáns iendben tartott falusi házatája. Most egymás hátán kecskelábas asztalok dúsan megerítve várják a násznépet, akik jóformán le sem verik magukról az út porát, szinte valamennyien egy-lektől hajtvá, mennek az udvar végében húzódo alacsony, beropant nádteteiű vályogház felé, melynek egyik szobájában 1877-ben Ady Endre megszületett. Az emléktábla Koós Károly műipertész alkotása, már nem is erre a házra került, mert a gyöngye paticsfalak nem bírnák meg a méteres márványtábla terhét. Oda vakolták be az emlékkövet a

későbbben épült Ady-házra, ahol a tágas szobákban, derűs tornácra, főleg pedig a nagyszerű konyhában egymással versengve tevékenykednek a ház asszonynepei s a szomszéd birtokosoktól a nagy esemény napjára kirendelt cselédek. Van közöttük egy feltucat zsinóros, magyar dolmányos inasszemélyzet, akik majd a vacsorát segítenek fölállni s késő reggelig fogják el látni a pohárnokok szerepét.

Az aranylakodalom.

Fél nyolc órára jár az idő, amikor a falu néma csöndjében megszólal az egyszerű kis református templom harangszava. Szombati-Szabó István a költő, fekete ornatúsbán már előrement az Isten házába s most sűrű rajokban megindul a vendégcsereg is, a rokonok is és maguk az öreg jegyesek a kuriától pár száz lépésnyire levő templom felé.

„Te benned biztunk eleitől fogva” — zeng az ének, amikor Ady Lőrinc és felesége Pásztor Mária átépít a kis templom külsőbét. Mindenki rájuk figyel. A lelkészek padjában Szombati-Szabó Istvánon kívül kemény szittva kinézű öreg ember görnyed: Török Ferenc volt református lelkész, aki ötven évvel ezelőtt Ady Endre született ugyanakkor az erőndszei kis templomban kötötte össze egy küzdelmes, hosszú életre. Török Ferenc vállain kilencvenhat év súlya van. Alig hall valamit a körülötte zajló élet lármájából és tíz év óta tökéletesen világtalan. Siketén és vakon mégis tanuia most a nagy eseménynek. Hogyan s ki tudta megmagyarázni neki miről van szó ma Erőndszenten s mindenütt, ahol magyar szívek dobognak, éppen olyan rejtély miféle, mint ahogyan a vén kalvinista

predikátor előtt immár örök rejtély a sötét és hangtalan élet. Mellette felemelkedik a fiatal utód, Szombati-Szabó István s rövid ima után ezeket a szavakat intézi az Ur asztala elé járuló Ady-párhoz:

Ötven esztendővel ezelőtt éppúgy álltatok itt az Isten imáadásának az egyszerű hajlékában, amikor először kértetek áldást házassági szövetségekre. Nézetetek akkor reménykedő előrenézés volt. Szíveteket akkor a reménység boldogsága töltötte el. Öreg szívetekben ma a fájdalmas és boldog emlékezés tanyázik. Nem tudom s talán ti sem tudnátok megmondani, akkor voltatok-e boldogabbak, amikor ötven esztendővel ezelőtt indultatok a bizonytalan jövőnek, vagy most, amikor közös örökökben, fájdalmakban, küzdelmekben elöltötök ötven év multja áll mögöttetek.

Aldást én nem adhatok. En csak, mint mindannyian, kérem az áldást Istentől titeket, hogy életetek hátralevő idejében legyetek boldogok, hogy adassanak napjaitokhoz napok, éveitekhez évek s hogy elköltözzék nagy fiatok halhatatlan dicsőségének fénye ragyogja be fájdalmasan boldog szívetek szomorúságát. Aldjon meg titeket az Isten az ő nagy kegyelmének gazdagságával, úgy házatokban, mint házatok kívül; minden munkátokban, forgóhódásokban, szívetek érzéseiben, elmétek gondolataiban, szájakot szólásaiban és kezeitek cselekedeteiben. Legyetek áldottak testben és lélekben, életben és halálban mindörökké!

A beszéd végzetével Ady Lőrinc és Adyné visszamennek padjaikba, miközben a roskatag kóruson fölcseng a zsoltán: „Adjatok halált az Istennek, imádkozzatok szent nevéhez, hirdessétek dicséretét és minden jótéteményét!”

Az ünneplő közönség feláll, Ady Lajos megcsókolja szüleit s odavezeti őket, ahol az öreg Török Ferenc néz maga elé a fekete semmibe. Ady Lőrinc odanyújtja kezét Török Ferencnek, aki az érintésre megérti, hogy most ő rajta a sor. Fölemelkedik s alig hallható hangon rebegi Adynénak:

— „A jó Isten áldja meg kedves komámasszonyomat s amit az Isten kitűzött, érje el egészségre, boldogságra és legyen öröme egyetlen fiában, aki megmaradt.”

Ady Lőrinc, a kemény magyar úr, akin mindeztideig az ellágyulásnak alig látszott meg valamelyes jele, erejének végső megfeszítésével fogja karon életépárját. Érzí, hogy ha rövidesen ki nem jutnak a templomból, rajta is erőt vesz a görcsös zokogás, hát palástolón, a szíve lágyságát nehezen takaró erővel mondja:

— Gyerünk kifelé.

Az emléktábla leleplezése

Mire a templomból ismét az Ady-kurriára szivárog át a közönség s tudul utánuk a falu apraja-nagyja, csaknem teljesen beesteledett. A nádteteles házak tetején megpihenő golyák kelepelnek s öreg, égbe nyúló jegeyek között suttogja a szél a pocsolyás Er örök dalát. Valaki a szomszéd birtokosok közül túlnutrat a szérűskerten, oda, ahol narancs-sárgán színeződik a végtelen horizont. Ott van Adyék pár holdas szőlőkertje, Ady Endre volt kedvenc kiránduló helye. A hangulat kezd mind jobban, mind szuggesztívebben ránehezedni az emberekre. Szinte meglepetés sem volna már, ha a szőlőkert felől valaki szemébelőgő üstökkel, fiatalon, dalaosan megjelenne és oda tartana az ünneplő ház felé, mint ifjú Apolló.

Körülbelül százötven-kétszáz vendége gyűlt egybe Adyékhoz. A ház előtti kertben ezek most körben állanak, csak a házaspár ül szemben a szürke vászonnal leborított emléktáblával. Mielőtt az emléktábla leleplezésének aktusa megkezdődne, Fehér Dezső odavisi Adyékhoz azt a két hatalmas rózsacsokrot, amit Nagyvá-

rad küldött Erdmindszentre. Tabéry Géza pedig a nagyváradi újságírók nevében nyújt át ugyanolyan pompás virágokat. Az emléktábla leleplezésének ünnepe Szombati-Szabó István „Hitvallás mesiasok földjén” című költeményének elszavalásával kezdődik. Utána

Nagy Sándornak, a zilahi kollégium igazgatójának, az ünnepségek főrendezőjének szavai törték meg a letakart emléktábla előtt az esteli csöndet:

„Csodálatos csodák tüneményes helye ez a kis darab föld, ez a kicsiny falu és benne ez a szerény, egyszerű ősi kuria, melybe most sarunkat megoldva, ünneplő gúnyába öltözött lejtünk be.

Fehér falakkal, szöke gerendákkal itt van a csöndes, bus falusi ház, melynek vándor lakója, országut vadja gyónó, csöndes, nagy sugdosásban sirta ki mély titkait és ha benéztek a felénk, árnyas, nagy éjszakába, mennyi mindent tudtak egymásnak meggyónni álmatlan éjorák során.

És itt van az az egy ablakos szoba, melytől száz lépésre van a temető. Míg a kis falu csöndben álmodott, nagy fia ezer redővel arcán itt virrasztott és nézte, nézte a temetőt és olykor a lelke is megremegett, mert, jaj, a temető fejeje közeledett!

De a csodálatos csodák világa nem zárult le a ficánkoló lélek megrokkolásával. Aki ezer éven át szunnyadt élettelenül, egy rövid életharc után megszerezte magának a halhatatlanság ködbevesző idővégtelenjét.

A kis falu pedig, mely mindig olyan hűséggel várta örökké bujdosó fiát és amely a nehéz életküzdelmek idején annyiszor csitította, aldatgatta, akkor vesztette el végképpen, mikor már örök pihenőre tért, mikor törékeny teste ott pihenhetett volna áldott földben, a hozzá oly irgalmatlanul rohanó temetőben: ahol hosszakat lépte és némán számolva már sarkat is még a maga számára.

Elhozta emlékjelét is az egy ablakos kis szoba búsan meredő, fehér falára, hogy hirdesse szertszét: innen tört be a Kárpátok alá az ősmagyar lantos új időknek új dalaival.

Elhozta akkor, mikor a menekülő élettel küzdő öreg szülők boldog áhitatban gondolnak vissza arra az éledő tüzre, melynek felcsapó lángjából pattant ki a magyar költészet egyik legjobban ragyogó fényessége: Ady Endre.

Legyen áldott e kis ház, melyben megszületett és legyen áldott ez a föld, mely maggal beszórvá áldott volt mindig és dus, izes gyümölcseivel életet plántált nagy fiába is. Legyen áldott a vén Szilágy hepe-hupás földje is, amelyen megtalálta az ősi scholát és annak jó, bölcs magisterét, akinek körében tanulta meg, hogy szép az élet és aki mint öreg mestere, előbb verselő diákjává, majd kis lapjával poetává bérálta.

De mindezek között legyen áldott az a két, kedves öreg lélek, akinek ünnepi csendjét — ime — lármássá tette e ritka hódolat és akiket mégis úgy ér ez ünnep: állnak lombtalanul. Mert az ünneplésnek, elismerésnek és hódolatnak összes cipruságai sem pótolják azt a diszes, magasba szökkenő hajtást, melyet az ő életjáról is letépett a sors, a cudar és görög.

De kedves, ünneplő öreg szülők: nektek mégis emlékeitek vannak és most már eggyel több: ez a diszes jel is, nem ott ugyan: a nádteteles, ősi, lakodalmas házon, hanem itt ezen, melyet a Ti phénész nélkül való munkásságotok épített és amelyet a virrasztó fiu lázas álmai szenteltek meg.

Ez az emléktábla, melyet az áldozó hódolat áldott ide, most már büszkén fogja hirdetni, hogy Erdmindszent egy olyan pontja lett e földgolyónak, mely felé áhitattal tekint mindenki, aki szépnék találja megkísérteni az élet talányát.

A beszédnek eme passzusánál lehull a Koós Károly készítette emléktábláról a takarékos lepel. Az ünnepélyes motívumos emléktáblán ezeket a sorokat olvassa a szem:

„Itt született 1877. november 22-én Ady Endre, a magyar költészet új korszakának teremő génusza, utmutató, világító fényszó, a régi magyar balvégzetnek halhatatlan énekese. — Meghalt 1919. január 27-én Budapesten. Ezt az emléktáblát édes szüleinek diósádi Ady Lőrincnek és Pésztör Máriának aranylakodalmi ünnepsége alkalmával emelték az erdélyi magyarok Erdmindszenten, 1924. július 21-én.”

A leleplezés után elsőnek Tabéry Géza lépett az Ady-ház falába beépített márványtábla alá. Nagyvárad borostyán babérkoszorúját Tabéry a következő szavak kíséretében helyezte a ház falára:

— „A Holnap városa, Nagyvárad nevében, amely város első kikötője volt Adynak az Óceánhoz vezető útjában, tesszem le ezt a koszorút a magyar Betlehemben.”

Kuncz Aladár a Nyugat nevében rója le hódolatát:

— „A Nyugat képviselőjében jöttem ide, Ady Endre otthona elé s azoknak az íróknak nevében, akik nem akadémikusok, hanem művészi eszményeknek megalkuvást nem ismerő harcosai. A Nyugat írói kitartottak Ady mellett s Ady harcában a költő utolsó lehetősége. Ugy járunk az ünneplő Ady-szülők elé, mint fiúk s kívánjuk, hogy boldog öregségben is költőfiukra való boldog emlékezésben sokáig éljenek.”

Janovics Jenő dr ezeket mondja:

— „Kálváriás magyar sorsunk vérező szívű prófétája, szívárványos magyar szónak tékozló fejedelme, Ady Endre, előbb járunk kálváriás sorsra jutott erdélyi magyar színészek. Színes magyar szónak napszámos pallérozó.”

Nagy Lajos az erdélyi és bánáti újságírókat képviseli:

— „Az erdélyi magyar újságírás munkásai lezarándokoltak erre a szent helyre. — mondotta. — hogy jobbágyi alázattal helyezték koszorújukat az örökös nélkül maradt költőfejedelem jelképes emléke alá és halás szeretettel csókoltanak kezét annak, aki életet adott neki és kezét szorításának apjával, akitől tántoríthatatlan hitét és szilárd jellemét örökölte.”

Dorian terrace és Dorian filmszínház

9 órákor

6 órákor

Ma szerdán utoljára

AZ IFJÚ MEDARDUS

Két rész, tíz felvonás egy előadásban.

Írta: Schnitzler Arthúr

Rendezte: Kertész Mihály

A főszerepben: Várkonyi Mihály és Eszterházy Ágnes grófnő Dorian film!

Harsányi Miklós a nagyvárad színház üdvözlétet tolmácsolja:

A nagyvárad városi színház megbízott, hogy a magyarság mai ünnepén, amelyen a modern költők legnagyobbjának, az emberi eszmék lángszavú prófétájának aldozunk, szeretetteljes hódolatát bemutassam.

A volt Szigligeti-színház az, amely a legféltettebb kincseként őrzi Ady Endre emlékét. Hiszen csaknem minden hangja, amellyel irányt adott az emberi eszmék emberi fejlődésének, a Szigligeti-színház kulisszái közül indult el. És ez a kisdéd csoport, amely hivatottságával megmutatta a Holnap útjait, a váradi hangos éjszakák költői mámorából fakadt.

En pedig, aki üzenetet hozok a mai váradi éjszakák hangtalan sívárságából, könnyes szemmel és csókkal köszöntöm ezt a drága földet, amely nekünk, magyaroknak adta a mai kor legnagyobb prófétáját.

És itt ezen a szent helyen esküvel kell megfogadnunk, hogy hűséggel követjük Ady Endre hitét, a legnagyobb, a legmagasabb hitet: az egymást megértő testvériséget.

Bach Gyula a temesvári Arany János társaság hódolatát hozza az Ady-szülnöknek.

Az emléktábla elé lerakott koszorúk és csokrok feliratai közül a nagyváradiak koszorúján vörös szalagon aranybetűkkel

Goga Oktavian levele.

Vacsora közben számos főszt hangzott el. Mindeneket megelőzően Nagy Lajos a Keleti Újság munkatársa olvassa fel Goga Oktaviánnak az ünnepiünnephez írt levelét, melyben a költő-miniszter s Ady barátja távollmaradását a következőkben menti ki:

Csucs, 1924. júl. hó 17.

Igea Tisztelt Uram!

Lelkem mélyéből sajnálom, hogy fontos és el nem halasztható köztügyek miatt, melyek a fővárosba szölitának, nem lehetek jelen a zilahi és érmindszenti Ady-ünnepélyeken. Fő akartam volna használni ezt az alkalmat, hogy lerójam kegyeletemet a halhatatlan íróval szemben és egyszersmind bemutassam az ünnepély keretein belül azon tiszteletet, mivel mindennemű szellemi érvényesülésnek tartozunk.

Ady Endre egyénisége leghivatottabb arra, hogy a művészet örökbecsű alkotásai előtt minket egy és ugyanaz érzelmi táborba hozzon össze. Az ő költészetében egymáshoz olvadnak a tipikus nemzeti és az általános emberi igazságok, szenvedélyei az örökkévalóságból fakadnak, harcai pedig magukon viselik a prófétai ihlet bélyegét. Ily magasrátörő fény sugar előtt meghajolni egy rendkívül tisztító és jóleső érzés, egy elemi kultúrkötelesség.

Ezért fogadják kérem nevemben és a román írók nevében őszinte hálakifejezésünket Ady Endre ünnepeléséért, remélve, hogy nemsokára alkalmunk lesz szobra előtt itt, hazánk földjén hangoztatni művészetének el nem hervadó szent igéit.

Méltóztassanak átadni tiszteletemet Ady szüleinek e legboldogabb öreg házaspárnak, mely a „hepehupás” Szilágyi kis falujából egy „nagyálmú gyermeket” indított utra a halhatatlanságba.

Kiváló tisztelettel
Octavian Goga.

Feber Dezső meglepő szavakban emlékeztet meg arról a szeretetről, mely Nagyváradot Érmindszennel egybefűzi. Beszéde után ő és Tabéry Géza átadják Ady emlékére azt a két jeggyűrűt, amiről a „Nagyvárad”-ban a múltkoriban már megemlékeztünk.

ez a felirat áll: „Az Értől indult el s befutott a szent nagy Oceánba” — Ady Endre emlékének a „Holnap” városa. A Nyugat koszorújának felirata ez: Ady Endre emlékének a Nyugat szerkesztősége. Janovic. Jenő az erdélyi magyar színészek nevében palmaágat helyez az emléktábla alá, melynek felirata: A magyarsors halhatatlan prófétájának az erdélyi magyar színészek.

Örökfiatal öregek.

Az emléktábla-leleplezés végeztével kigyúlnak a kertben a lámpák s az égen a csillagok. A nyárias udvaron vacsorához teritettek. Ady Lőrincét, akit az ünnepség teljesen megviselt, imbolyogva megy föl a ház lépcsőjén. Alig ér szobájába, elszédül, és szerencsére a rosszullet csak múltó jellegű s egy fél óra múlva ismét ereje teljességében látja el háziasszonyi tisztjét éppen úgy, mint ahogy Ady Lőrinc is kitűnő, figyelmes házigazdának bizonyul. Hetvennégy éves fejével bizony Ady Lőrinc nem restel számtalanszor leszaladni a pincébe, benézni a konyhába, intézkedni, hogy a nagy vendéglátásból a szérűskertbe gyülekezett kocsisok se maradjanak ki. Csodálatos frissesség az, amit a két öreg ember ötven év mélyéből máig is megmenetett a maga számára. Vacsoraközben Ady Lőrinc úgy társalog, úgy vigad, mint egy huszonöt éves fiatalember. Nótázik, sőt, ha nem restelné, talán táncolna is.

Ady Endre édesanyja hajnal felé oda megy vendégeihez, (akik reggel hat óra előtt, ha akarnak sem hagyhatnák el csatlakozó vonat híján Érmindszentet) s anyás szeretettel simogat meg egy-egy eláporodott férfarcot:

— O, hogy sajnálom magukat; így össeggyűrődtek, így elfáradtak s én nem tudok maguknak ágyat vetni szerény házlékunkban.

S mikor megjegyezzük, hogy hiszen a fázadozás túlsúlya éppen rajtuk, az édes lakodalmas páron nehezedik, az ezüsthajú asszony nevetve visszavág:

— Sohasem éreztem magam fiatalabbnak, mint ma; még ötven évvel ezelőtt sem.

Mondani sem kell, hogy ilyen vendéglátás mellett a hangulat a lehető legszebb, legfeledhetetlenebb. Vacsora közben az ünnep rendezője felkéri a jelenlevő Gellért Irén színművésznőt, hogy szavaljon valamit Ady Endrétől. Gellért Irén a felkér

résre az „Értől az Oceánig” és a „Gare de l'Estet” szavalja el.

A vendégek reggel hat órakor kezdenek elcsalni, amikor előállanak a jó hómokfutó vidéki hintók s pompás, erős szilágysági lovak, mintegy csodás álomból ragadják ki az Ady-ház vendégeit Érmindszent határából, mely fölött vörösen, mint az Ady jósolta forradalom, kel fel a juliusi nap.

Négy magyar bírót mondták ki Nagyváradon elmozdíthatatlannak

Hetekkel ezelőtt kifejezést adtunk aggodalmunknak, hogy a bírósági reform végrehajtása ismét a magyar existenciákra fog végeztes fordulatot zúdítani. Minden jel arra mutatott, hogy csak minimális számú magyar bírót fognak meghagyni Nagyváradon, a többi vagy elhelyezik, vagy nyugdíjaznak. A törvény rideg végrehajtása ugyanis az utolsó alkalom, hogy a magyar bírákat kiemeljék helyükből és a kormány — félő — dűsan fog élni ezzel az alkalmammal.

Igy is történt. Tegnap megkezdett az első intézkedés. Információk szerint a miniszter eddig csupán Korn Lajost, Szölösy Gyulát, Pop Sándort és Palánkay Károlyt erősítette meg állásában, ellenben Virányi Lajost, Tóth Bélát, Jáczkovits Gyulát, dr. Petróczy Zoltánt, dr. Várady Imrét és Gubicza Ádámot rendelkezési állományba helyezte, míg Solyom Gyula vizsgálóbírói Sepsiszentgyörgyre helyezte át.

A véglegesített bírák a nagyvárad igazságszolgáltatás rendkívül értékes tagjai. De a rendelkezési állományba küldött bírák is munkacerejük teljében levő, kiváló munkásságu jogászok, akik még hosszú ideig produktív és hasznos szolgálatokat tehetnek volna. Olyanok vannak köztük, akik még csak életük derekán állanak.

Megdöböntő dr. Solyom Kálmán vizsgálóbíró áthelyezése. Solyom Kálmán prefektül megtanult románul. Munkáját oly kitűnően végezte román nyelven is, hogy négy ember helyett dolgozott. Vele szemben ugylátszik az volt a kivételes elbírás, hogy rendelkezési állomány helyett más városban kapott kenyeret.

Természetesen ez a lista nem teljes, mert a bíróságnak még számos magyar tagja van, akiknek a sorsa felől még nem tudunk.

Ujabbban jelentik Bukarestből:

Bírói állásukban véglegesítették még a

Vitagraf film!

Atlantic nyári mozgó
pontosan 9 1/4 órákor

Vitagraf film!

Apolló mozgó
6 és 9 órákor

Ma, 1924 július 23-án utoljára **Xavier de Montépín** regénye

A st. sulpici koldusnő

2 részes, 13 felvonásos film **egy részben** lejátssza

A főszerepekben: A Comédie Française híres művészei.

Rendes helyárák!

Elővételi pénztár délelőtt 10 órától

Sik Magda a Két és fél jómadárban

Tizenkét óra után hirdette ki Manca elnök az ítéletet, mely bűnösnek mondja ki Beniczkyt két rendbeli postautalvány hamisításért és ezért három évi fegyházra ítélte. Kötelezték azonkívül, hogy a kincstárnak 86 ezer leit fizessen vissza.

Beniczky felebezett. Az ügyész megnyugodott az ítéletben.

Gyermekdelután az újságírónapon

Napról napra tisztább konturokban bontakozik ki az augusztus 3-iki újságírónap Rhédey-kerti népünnepélyének grandiozitása. A rendezőség felnőtteknek és gyermekeknek egyformán vonzó, élvezetes szórakozást kíván nyújtani, ezért a délután 2 órától este 9 óráig tartó látványos program keretében gyermekek számára külön műsort illeszt be. A gyermekműsor szencziációját Benedek Elek személyes jelenléte dominálja.

Az európai híri mesélő messze Székelyföldről érkezik Nagyváradra, hogy az újságírók népünnepélyén néhány órára káprázatos mesecorángokba ragadjon magával a váradi gyermekeket. Minden gyermek ismeri „Benedek apó”-nak meglett embereket is elbájoló meséit, így felesleges külön hangsúlyozni, hogy milyen ritka élményt fog jelenteni a csöpp-ségek számára, ha kedvenceik először fog mesélni nekik tündérek, elvarázsolt királykisasszonyokról, okos állatokról és hőmérőföldes lépésű óriásokról, akiket törpék győznek le.

Benedek Elek meséin kívül külön esemény lesz a Paprikajancsiszínház is, amely két műsort fog tartani. Közben nem marad el a csacsi-verseny felvirágozott kosákkal, pózmázás, bögre-verés, lepényevés, zsákfutás, körhinta, virslievés és sok más szórakoztató látványosság, melyek a felnőttek számára is mulatságot szereznek.

Az ünnepély műsorának többi attrakcióit legközelebb ismertettjük.

Miért égett le a Matula-üzlet?

Néhány nappal ezelőtt a Matula-féle festéküzlet a Rakóczi-úton a tűz martaléka lett. Sokat latolgatták, hogy mi lehetett a tűznek az oka. Késztelenül megállapították, hogy a tűz elharapódzásához és nagyarányú pusztításához teljes mértékben hozzájárult az, hogy a Matula-féle üzlet, hasonlóképpen sok más üzlethez, tűzoltási készülékkel nem volt kellőképpen felszerelve. Ha az üzletben ilyen készülék van, akkor a tüzet percek alatt eloltathatták volna házilag, mielőtt a tűzoltóság kivonult volna.

Köztudomású, hogy a „Pompier” tűzoltó-készülék feladata az, hogy a kezdődő tüzet azonnal elfojtsa, terjedését meggátolja és minden nagyobb károsodásnak elejét vegye. Külföldi kereskedők, üzletéből a „Pompier” jóformán sehoh sem hiányzik, mert a gyakorlat ennek a kiváló készüléknek praktikus és hatásos célját és rendeltetését kézzelfoghatóan bebizonyította. Különösen nagy előnye a „Pompier”-nek, hogy a gyűlékony anyagokat is, így a benzint, éthert, kátrányt azonnal lokalizálja. Hasonló készülékekkel szemben a legjobb és legolcsóbb instrumentum. Minden cégnek, amely elejét akarja venni, hogy áruváltára a lángok prédájává váljék, önmagával szemben tartozó kötelessége, hogy üzletét ezzel a készülékkel felszerelje. A „Pompier”-t a párisi, bécsi és bukaresti gyárak állítják elő és nagyváradi vezérképviselője, aki a készüléket megrendelésre azonnal szállítja raktárról, Léderer Ervin Str. Cosbuc (Szalárdi-utca) 1. Telefon-szám 1568.

Erdélyben bevezetett, festék és vegyi szakmában teljesen jártas, ügyes, kaucióképes

utazót

felvesz a „STELLA” Vegyipari Vállalat, Oradea-Mare, Str. Alexandri (Teleky-u.) 34. Telefon 14-99

Az állam birtokába veszi az iparvállalatok államsegélyes gépeit.

A magyar iparfejlesztés egyik módja volt, hogy az állam iparosoknak, gyárosoknak, vállalatoknak gépek, berendezések és felszerelések beszerzésére államsegélyt adott s a kereskedelmi miniszter ezzel szemben feltételeket szabott. Most a bukaresti kereskedelmi és ipariügyi miniszterium rendeletet adott ki, amely az 1907. évi 3. tc. 7. szakaszára hivatkozva megszabja, hogy

a román állam tulajdonába kerül minden gép s állatmunka minden államsegélyből eredő jószág,

amelyet a magyar kereskedelemügyi miniszter adott magánosoknak, vagy vállalatoknak, vagy más erkölcsi személyeknek, tekintet nélkül arra, hogy lejárt-e a határidő, vagy sem, amelyet a használatra kifizettek, kivéve azt az esetet, ha külön miniszteri döntéssel mentek a segélyezett birtokába.

Ha a tulajdonosok az állammal kötött szerződést megtartják, úgy a gépek és járművek a jelenlegi tulajdonosoknál megmaradnak 1926. december 31-ig. Attól, aki a feltételeket nem tartja be, és aki nem kérte annak megállapítását, hogy a kötött szerződés feltételeit megtartja.

a gépeket és javakat tőle vissza veszi az állam.

A tulajdonosok ezután is, mint eddig, pénzben kifejezett termelvényértéket kötelesek előállítani, természetesen a pénz

vásárlóereje szerint arányosan emelt értékben. A mennyiséget a nagyenyedi iparfelügyelőség állapítja meg. Kötelesek ezen kívül a kedvezményezettek bizonyos számú tanulót alkalmazni s az iparfelügyelőség

tölti be a megüresedett helyeket, ha az iparos nem fogad fel tanulókat.

A feltételek teljesítését a kereskedelmi és iparkamara ellenőrzi.

Akik tehát államsegélyben részesültek, kötelesek hat hónap alatt, tehát

1924. december 6-ig az iparfelügyelőségnek bejelenteni s a kötött szerződés másolatát becsatolni.

Aki kellő időben nem jelenti be a gépeket és állami javakat, attól elveszik a nála talált gépeket s javakat és megbüntetik.

Reméljük, hogy a rendelet nem teszi ki a vállalatokat új zaklatásoknak s a bejelentések minden különösebb formalitás nélkül, könnyű módon történnek meg s a kereskedelmi és iparkamarák s az iparfelügyelőségek az ellenőrzést olyan tapintattal és támogató célszellel végzik, amilyent erdélyi iparvállalataink az egyforma állampolgári jogok elvénél és rájuk váró nagy hivatásnál fogva, méltán megérdemelnek.

Balog Vilmos meghalt

Öszinte fájdalommal írjuk le a gyászos hírt: Balog Vilmos, a Nagyváradai Hitelbank vezérigazgatója tegnap este 6 órakor meghalt.

Hónapok óta küzdött a súlyos betegséggel és csöndes agóniáját féltő aggodalommal kísérte Nagyvárad egész társadalma. A halál árnyéka ott settenkedett már régen körülötte és a hű reménykedés, amely a beteg ágya felé szállott, nem állhatta utját a katasztrófának.

Balog Vilmos a város közigazgatási életében jelentékeny szerepet töltött be. A Nagyváradai Hitelbank az ő keze alatt izmosodott és nőtt naggyá. Végtelenül szimpatikus egyénisége, fáradhatatlan munkássága és kizárólag hivatásának szentelt akaratereje teremtette meg intézetének nagyságát. A Hitelbank köré tekintélyes iparvállalatok csoportosultak és Balog Vilmos vezetése alatt álló intézet csakhamar előkelő közigazgatási konszern centrumává emelkedett. Balog Vilmos korrekt és puritán jelleme volt első sorban a bizalom talpköve, amelyre intézetét és vállalatát építette. Mindenki bizott benne és szerette, mindenkihez tudott jó és előzékeny lenni. Nehéz közigazgatási viszonyok között is biztosan vezette bankját. Társadalmi pozíciója, a közéletben játszott szerepe egyaránt emelték tekintélyét. Választott tagja volt a város régi törvényhatósági bizottságának.

Balog Vilmos körülbelül egy fél esztendeje esett ágynak. Vesebántalmak léptek fel nála. Gyógykezelése körül tudvaleg még orvosi polemia is fakadt föl. Rajta azonban — régen látták, — a tudomány nem segít. Ideig-óráig javulás állott be nála, de a végzetes fordulatra mindig el voltak készülve. Tegnap délelőtt azonban még senki sem sejtette, hogy a régen rettegett válság ilyen közel van. Egész jó hangulatban beszélgetett családjával. A délutáni órákban azonban gyilkos roham lépte meg és minden beavatkozás hiába, való volt: estére kiszenvedett.

Halála 50 esztendőskorában következett be. Özvegye, két fia és kiterjedt rokonság gyászolja. Temetése szerdán délután fél 6 órakor lesz.

* Férfi és női fehérneműek leszállított árban Schléssinger és Jung cégnél, Avram Iancu (Kossuth)-utcán szereshető be.

Jön:

Az élő célábla

Aud Egede Nissen

Vasáru

üzletemet átalakítva Nagypia-tér 2. sz. alól

N. Iorga (Zöldfa-u.) 10. sz. alá áthelyeztem

Szolid árak!! Pontos kiszolgálás!!

FRISCHADOLF vaskereskedő

Okleveles gazdasági,

ki az irodai munkákban is teljes jártassággal bír,

bármilyen állást elvállal

Értesítést „AZONNAL” címre a kiadóba kérek.

Legjobb gyermekápoló

Höfer 1 számú gyermekbintópora, Höfer Baby crême. Kapható az összes patikában, drogériában, illatszertárakban.

Lloyd 2:39

ÚJ DONSA GOK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Strada Printul Carol (volt Szilágyi Dezső-utca) 6.
Kiadótulajdonos: Sonnenfeld Adolf Részvénytársaság
Telefon 38.

Előfizetési díj helyben egész évre 600 lei, félévre 300 lei, negyedévre 150 lei, egy óra 50 lei; vidéken egész évre 720 lei, félévre 360 lei, negyedévre 180 lei, egy óra 60 lei.

Előfizetéseket és hirdetéseket elfogad a kiadóhivatal és a Hegedüs Hirlapiroda. (Telefon 13—01.)

* **A felekezeti iskolák és a Vatikán.** Bukarestből jelenti a Rador: Paclaseanu, a kultuszminiszterium igazgatója ma Rómába utazott és magával viszi a kormány határozott utasítását a felekezeti iskolák ügyében. Amennyiben a Vatikán nem fogadná el a kormány javaslatát, úgy Banu volt kultuszminiszter megszakítja a tárgyalásokat.

* **Az Atheneul Popular küldöttsége Aradra utazott.** Megirtuk, hogy tegnap Nagyváradra érkezett a jassi-i Atheneul Popular 550 tagu küldöttsége. Este — miután megtekintették a város nevezetességeit — nívós előadást rendeztek a színházban. Ma reggel elutaztak Aradra, ahol hasonló ünnepélyt rendeznek.

* **Herzl-gyásznap Nagyváradon.** A Kereskedelmi Csarnok nagyertermében igen nagy közönség jelenlétében adózott a nagyváradi zsidóság tegnap Herzl Tivadar emlékének halála huszadik évfordulója alkalmából. Just Ignác hébernyelvű megnyitója után Rád Efraim német nyelven ismertette Herzl Tivadar koszos jelentőségű munkásságát. Illusztrálta Herzl jellemét, koncepcióját, lelkesedését. A szép beszéd után dr. Markovics Ignác magyar nyelven méltatta a nap jelentőségét. Egy régei megható héber gyászdal elneklése zárta be a szép ünnepélyt.

* **Amerikába akart szökni két gyerek.** A nagyszabású rendőrség elfogta és Nagyváradra szállította Bondor Mózes 11 éves és Bondor János 13 éves gyerekeket, akik pár nappal ezelőtt a nagyváradi menhelyről szöktek el azzal, hogy Constanza kereszttel Amerikába mennek. Atadták őket a gyermekmenhelynek.

* **Ötvenhét utas a kínai tengerbe fulladt.** Tokióból jelentik: A Matsujama Maru nevű postagőzös elsüllyedt és ötvenhét utas a vízbe fulladt.

Jön:

Az élő cellábla

Dorian-film!

* **Botrány egy berlini kabarében.** Berlinből jelentik: A „Rampe” Kabarében tegnap a Berber-Henri iancospár produkciója alatt nyilvános botrány történt. Henri táncos egy kijelentésével mélyen megsértette a kabaré nézőközönségét. A táncos és a publikum közt heves szóváltás támadt, mely azzal végződött, hogy a nézők különböző tárgyakkal valóságos zápor zúdítottak az illetlen táncosra. Egyik európai hatalom katonai attaséja, aki ellen a táncos sértései irányultak, panaszt emelt a táncos ellen a hatóságok előtt.

* **Ki tud róla:** Felhívatnak azon rokonok vagy ismerősök, hogy Nachman Moskovics, Bach Mór, Hudák András és Prádán Ferencről, a jelenlegi foglalkozásukról és tartózkodásukról adjanak tudósítást Kemény ker. felügyelőnek, Or-utca 5. szám alatti hivatalában.

* **Legjobb arcszépítő Földes Margitkrém**

LEGUJABB

A franciák csak az aláírás szerepét szánják Németországnak.

Sikerrel kecsegtet a német kölcsön.

A londoni konferencia legnagyobb eseménye az amerikai nagytőkések állásfoglalása bizonyos határozatok ellen. Lamont a Morgan bank képviselője közölte Herriottal az angol tőkecsoport kifogásait s órákig tárgyalt a premierrel. Herriot végül kijelentette, hogy belpolitikai okokból képtelen megadni az amerikaiaktól követelt biztosítékokat. Páris már bizakodó közvéleményét Lamont fellépése tülságosan lehangolta s a franciák aggodalommal itéltek meg az amerikai bankárok állásfoglalása folytán kialakult új helyzetet.

A franciák ugyanis azt szeretnék, hogy Németországnak a konferencián való szerepe kimerülne a megállapított feltételek aláírásában. Ezzel ellentétben a kölcsönt nyújtó bankárok nem annyira a francia érzékenységet, mint az üzlet komoly megalapozottságát veszik tekintetbe.

A berlini minisztertanács el is ha-

tározta, hogy ha Németországot csak az aláírásért hívják meg, a meghívást visszautasítja.

Berlinben az a meggyőződés, hogy a franciák ezirányú törekvése kudarccal fog végződni. A 800 millió kölcsön visszafizetésénél, — az amerikaiak szerint — nemcsak tárgyu biztosítékok, hanem a német nemzet jóakarata is döntőszerepet játszik. Egyébként

Berlinben úgy értesültek igen megbízható helyen, hogy Morgan már kijelentette, hogy egy 40 millió német kölcsön felének elhelyezését vállalja.

Londonból jelenti a Radornak: Herriot francia miniszterelnök fogadta Titulescut, Románia képviselőjét a londoni konferencián és vele hosszabb eszmecsere folytatott. A miniszterelnök ebédre is vendégül látta Titulescut.

TŐZSDE

Zürich, július 22. Nyitás: Newyork 544, London 2392, Páris 2800, Bukarest 245, Budapest 0.0069 fél, Bécs 0.0076 háromn., Prága 1615.

Bukarest, július 22. Zárlat: Devizák: Páris 1183, London 1000, Newyork 228 fél, Róma 988, Zürich 41'90, Bécs 32 fél, Prága 682.

Valuták: Font 995, frank 1230, svájci 42, lira 10, dinár 270, dollár 228, osztrák 34, magyar 27, szokol 68.

Zürich, július 22. Zárlat: Berlin 100-a 130, Amsterdam 208 fél, Newyork 543 fél, London 2388, Páris 2802 fél, Milánó 2352 fél, Prága 1612 fél, Budapest 69, Belgrád 647 fél, Bukarest 245, Bécs 0.0076 fél.

Budapest, július 22. A keddi értékpapírpiac záratai: Angol-Magy. 50 fél, Magyar H. 604, Olasz. 22, Osztrák H. 171, Hermes 44, Belvárosi 29, Borsod-Misk. 124 Első bp. gőz 139, Borsodi szén 120, Drasche 220, Kőszén 3320, Urikányi 1100, Globus 33, Kőburg 45, Salgó 623, Mercure 11, Pesti Hazai 3940, Osztr. légsz. 600, Danica 115, Goldberger 153, Karton 87, Ujlaki 165, Csukor 3025, Georgia 518, Ocean 27, Allamv. 560, Ker. b. 1345, Villányi 55, Guttmann 68, Ofa 587, Nasici 2750, Zabocai 107 fél, Tröszt 96.

Özr. Balog Vilmosné, szül. Kurländer Margit egy a maga, mint Zoltán és Bandi gyermekei, Blum Mór né szül. Friedmann Bella testvére, valamint az összes rokonság nevében is fájdalommal telt szívvel tudatja, hogy a legjobb férj, apa, testvér és rokon

Balog Vilmos

a Nagyvárad Hitebank Rt. vezérigazgatója stb. hosszú szenvedés után f. hó 22-én elhunyt. A megboldogult hült hamvait f. hó 23-án szerda d. u fél 6 órakor fogjuk a Nagy Sándor-utca (Str. Iosif Vulcan) 6 sz. alatti lakásukról a Rulikovszk-utí sírkertbe örök nyugalomra helyezni.

Nyugodjék békében!

Jön:

Az élő cellábla

Alfonz Fryland

* **Havas és Grünfeld szövetei legjobb, legolcsóbbak Kossuth-utca 8. szám.**

* **Crepe, Marocain minden színben érkezett Leitner Mártonhoz.**

* **Mosdassoz, hirdetés minden jóízű ember Brázy kölni vizet használ, mert pompás, decens illata folytán rendkívül népszerű, éppen ezért mindenütt kapható.**

* **Husiparosok gyűlése.** Felkérjük az Ipartestület kötelékébe tartozó összes husiparosokat, hogy f. hó 23-án, azaz ma, szerdán d. u. 6 órakor rendkívül fontos szakmai ügyben teljes számban megjelenni sziveskedjenek az ipartestület helyiségébe. Tisztelettel az Ipartestület elnöksége.

* **Cipész, csizmadia és timár iparosok gyűlése.** Felkérjük az Ipartestület kötelékébe tartozó összes cipész, csizmadia, cipő-elsőrész-készítő és timár iparosokat, hogy folyó hó 23-án, azaz ma szerdán délután 7 órakor az Ipartestület helyiségében tartandó rendkívül fontos szakmai ügyek megbeszélése céljából teljes számban és okvetlenül megjelenni sziveskedjenek. Tisztelettel az Ipartestület elnöksége.

Jön:

Az élő cellábla

Nagyszabású cirkusz-film

Megszűnik a magyarországi Bihar megye?

Budapestről jelentik: Szilágyi Lajos, a berettyóújfalui kerület képviselője akciót indított, hogy likvidálják Biharvármegye csonkán maradt részét és csatolják Hajdúvármegyéhez. A nemzetgyűlés szanáló bizottságának ülésén már megtette erre vonatkozó javaslatát és ezt azzal indokolta meg, hogy a megyei közigazgatásban is törekedni kell a költségapaszításra.

Politikai körökben úgy tudják azonban, hogy Szilágyi Lajost nem takarékosági, hanem személyi és politikai motívumok bírták erre az akcióra. Szilágyi Lajos tudvalevőleg a nemzetgyűlési képviselőválasztások óta éles harcban áll a biharvármegyei közigazgatás vezetőivel, különösen Baranyi András alispánnal és úgy szeretne megszabadulni tőlük, hogy eltörölteti az egész vármegyét.

Bihar megye közönsége, de különösen a vármegye vezetősége körében igen nagy izgalmat keltett Szilágyi Lajos indítványa. Tiltakoznak az ellen, hogy Biharvármegyét eltöröljék, mert ehhez a magyar múlt nagy történelmi tradíciói fűződnek. Különben is a megmaradt Bihar megye még mindig elég nagy ahhoz, hogy mint önálló vármegye existáljon, mert hiszen a berettyóújfalui, keresztesi, nagybajomi, derecskei, sarkadi járásokból áll és sűrű népesség lakja. Szó van róla, hogy Biharvármegye törvényhatóságát rendkívüli közgyűlésre hívják egybe és demonstrációt tartásának Bihar megye eltüntetésé ellen. Szilágyi Lajos ezzel szemben feleliti, hogy a Bihar név nem tűnne el, mert az új megye Bihar-Hajdú megye nevet kapná. Ez különben sem volna új dolog, mert a múltban is a két megyét egy centrumból közigazgatták.

Szavazzunk a „Nagyvárad” regényközlésére

A „Nagyvárad” regényének olvasói döntsek el, hogyan óhajtják a regény közlését: minden nap adjunk-e egy-egy hasábnyi regényt, vagy háromszor egy héten egy oldalra terjedő regénymellékletet. A megfelelő szelvényt tessék levágni és hozzánk beküldeni.

Kívánom a „Nagyvárad” regényének napi folytatásokban való közlését.

Kívánom a „Nagyvárad” regényének heti háromszori mellékletben való közlését.

nyitár

T.

Dorian Film r.-t

ORADEA-MARE

A legnagyobb megütközéssel olvassuk a nagyváradi lapokban, hogy az Önök mozgószínháza a „Phroso” c. filmet reklámozza. Ezen film romániai monopol joga a mi tulajdonunkat képezi; Önök azt jogtalanul hirdetik, mert a nagyváradi lejátszásra Önöknek jogot nem adunk. Egyébként azért voltunk kénytelenek a nyilvánosság előtt felszólítani Önöket, hogy ezen filmet Önök tovább ne reklámozzák, mert Önök több erre vonatkozó levelünket egyszerűen válaszolatlanul hagyták.

Cluj, 1924 július 22.

TRANSYLVANIA FILM R.-T
Olvaszatlan aláírás

Értesitem tisztelt üzletfeleimet, hogy VASÚZLETEMET Mihail Viteazul (Nagypiac-tér) 2. szám alá, a Wechsler-házba helyeztem át.

Tisztelettel
STERN JÓZSEF

SZÍNHÁZ

HETI MŰSOR:

Szerda: Három grácia, nyolcadszor.
Csütörtök: Antónia, újdonság 10-edszer.
Péntek: Ezred apja, énekes bohózat, Sik Rezső vendégfellépésével premier helyárrakkal.
Szombat délután: Pompadour, mérsékelt helyárrakkal.
Szombat este: Három grácia, operett újdonság 9-edszer.
Vasárnap délután: Hattyulovag, operette mérsékelt helyárrakkal.
Vasárnap este: Csikós, énekes népszínmű, randes helyárrakkal.
Hétfo: Velencei kalmár, Sik Rezső vendégfellépésével, premier helyárrakkal.
A hét összes előadásaira már vasárnap reggelről meg lehet váltani a jegyeket a színház pénztáránál.

— Három grácia. Szerdán és szombaton este lesz a színház műsorán még e héten a Három grácia, melynek minden egyes szerepét a bemutató előadás szereplői játsszák.

— Antónia. E kitűnő vígjáték, mely most már Erdély összes színpadain nagy sikerrel kerül színre, nálunk csütörtökön este már a 10-ik előadást éri meg. Az Antónia főszerepeit Jósika, Tóth Elek, Kertész Mancsi, Körösi Juci, Zilahy, Pogány, Sorri, Harsányi, Földes, Galambos és Madas játsszák. A cigányprimás szerepét a 10-ik előadásban Bura Sanyi játssza.

— Csikós. Az idei szezon utolsó előadásai között vasárnap este Szigligeti Ede legszebb énekes népszínművét, a Csikóst fogjuk látni, mely teljesen új betanulásban és szereposztásban kerül színre. E kiváló énekes népszínmű főszerepeit Tóth Elek, Biczó, Madas, Békési, Benes, Földes, Sorri, Harsányi játsszák.

— Hattyulovag. Vasárnap délután a nagy népszerű Hattyulovag táncos operette lesz a színház műsorán, a főszerepekben Biczó, Zilahy, Misoga, Pattantyus, Madas és Galambossal. Mindkét délutáni előadásra már most meglehet váltani a jegyeket mérsékelt árakon.

— Sik Rezső föllépései. Igen nagy az érdeklődés Sik Rezsőnek, a budapesti Városi Színház művészenek mindkét föllépése iránt. A művész pénteken este az Ezred apja énekes bohózatban lép fel először, hétfőn este pedig a Velencei kalmárban lesz a második föllépése. Mindkét előadást premier helyárrak mellett tartják meg.

— Pompadour Kovács Katóval. Szombaton délután az idei szezon legszebb operettje, a Pompadour kerül színre mérsékelt helyárrakkal. Pompadour asszony szerepét Kovács Kató játssza, kinek minden egyes alkalommal ebben a szerepben nagy sikere volt. A többi szerepeket a bemutató előadás szereplői játsszák.

SPORT

Roman bajnokság az olimpiászen. A football, tennisz, atlétika, céllövészet, vívás, uszás után a napokban rendezték meg Páriban a sakk- és filmversenyt. Utóbbit a román csapat nyerte meg és pedig a Dorian-film stársapata élén Alfonz Frylanddal és Aud Egede Nissennel. A filmek egyéni versenyében „Az élő céltábla” című Dorian-film aratta a legnagyobb sikert. „Az élő céltábla” nagyváradi bemutatója holnap lesz a Dorian Terraszon.

MOZI

— A st. suspici koldusnő film a legújabb slágerje az Atlantic- és Apolló-mozgóknak. Hatalmas, igazi vérbeli francia téma, telve izgalmas jelenetekkel. Montépin tollára méltó témát dolgozott fel ebben a szerző, a téma elejétől végig lebilincseli a nézőt és az érdeklődést a legmagasabb fokig fokozza fel. Hosszu 13 felvonásban fut a kép, amit az igazgatóság egy részben pereget le. A darab szerepeit a „Comédie Française” leghíresebb művészei alakítják.

— Dorian Terrasse és Dorian-filmszínház. Ma, szerdán „Az ifjú Medardus”. Monumentális történelmi dráma 10 felvonásban. Irta Schnitzler Artur. Rendezte Kertész Mihály. Főszerepben Várkonyi Mihály és Eszterházy Ágnes grófnő. Dorian-film. Két rész együtt. Előadások Kezdeté 6 és 9 órakor. Jön „Az élő céltábla” (Körbe-körbe). Főszerepben Alfonz Fryland és Aud Egede Nissen.

Szabónők figyelmébe!

Grande Revue

ősz-téli száma megérkezett a Hegedüs Hirlapírodába

Sik Magda az Atlantic és Apollóban

A legkisebb hirdetés ára 30 lei

A NAGYVÁRAD APRÓHIRDETÉSEI

Egy sor ára 3 lei, vastag betűs 4 lei

Oktatás

Göyör lyceumi tanulókat, polgáristákat javító-vizsgára előkészítlek. Cím a kiadóban. 911

Adás-vétel

Házak eladók. Hazatérés, megbízásokat vállalunk. — Köösönöket megszerzünk. Magánpenzeket, jutalekkel kihezelyzünk. Adásvételi Rt. Paron Traian 12. Ertesítés délután. 5

Eladó nagyon szép kézimunka stórok, függönyök, abrosz szalvétával, milliók, zsebkenők, aranyterítők, montrozatlan diványpárna filé csipke és betét, álló lámpához szép ernyő. — Reg. Ferdinand (Rákóczi)-ut 30. jobbra Szász. 621

Eladó egy piros mahagóni hála Str. Cuza Voda (Szacs-vay-ucca) 59., haztulajdonos. 978

Hegyeser prima olcsón eladó Str. Preszarului (Há-lász-u. 22. 990H

Eladó ház Nilgesztelepen, Repulónidő két percnire, kőszoba, konyha, tűrdőszoba azonnal elfoglalható szép ágyar és veteményes kerttel, Lei 35.000. Strada Episc. Pavel-u. 22., földszint. 998H

Vasárnak 50 cm. átmérőjű raskeményt, Acida vegy-gyár Pajta Mihail Viteazul (Nagyipar-tér) 11—a. 999H

Negyszobás azonnal átadható lakással eladó város központjához közel, kitűnő állapotban lévő ház. Ertekezhetni: Dr. Bock ügyvédnél, Str. I. Vulcan 17. 995

Egy Pistorius rendszerű gyümölcs-pálinka főző készülék, két (2) drb 10—10 hectoliteres rezüsttel, 1 drb 4 hl. alszészfőzővel, 1 drb hűtővel, 1 nagy 6-os gőzkazánal, valamint teljes felszereléssel, ház és épületekkel, melyben a készülék felállítva van, külön-külön is vagy együttesen eladó. Ertekezhetni a Margittai Takarékpénztár Részvénrtársaságnál. 993

Egy jókarban lévő pedálos cimbalom jutányosan eladó. Ertekezni déli alatti és vasárnap egész nap. Cím Duss Rózsika Strada Bisericii (Templom-ucca) 7. sz. 991

„Ideal Pasta“

a legjobb cipókrém 180 grammos dobozokban

Egy doboz ára 14 L

Próba doboz 4 L

Főelárúító: Stern Miklós

LAKÁS

Két intelligens fiatalember lakást és teljes ellátást kaphat. Örv. Sinkovitsné, Str. Lebedei (Hattyu-ucca) 4. sz. 992

Butorozott sz. bák keresek külön bejáratú, lehetőleg központban közel, fiatal ember részére. Címek kérek Fisch Lajos céghez, Str. Avram Iancu (Kossuth-ucca) 4. — Telefon: 13—80. 996H

Olcsó világos tölgyfa-hálószoba és fehér hálószobák és konyha-

butorok

kaphatók. Mindenféle asztalosmunkát olcsón vállalok.

Száraz Miklós műasztalos

Str. Ladislau (Körös-u.) 48. szám.

Érkezett nagyon szép filé csipke-betét

nagy mennyiségben.

SZÁSZ, Bul. Regele Ferdinand (Rákóczi-ut) 30, jobbra

34-38 LEIG

25 DR. LEVÉLPAPÍR DR. BORITEK!

SONNENFELD & T.

PAPÍRÁRUHAZBAN, REGINA MARIA (BEMERTER) 3. SZÁM.

„Eszernyő” legolcsóbb a készítőnél

Rosenberg Testvérek

N. Iorga (Zöldia-u.) 8

Behúzás gyorsan készült

Irodabutorok, parketták Rimanóczy

műbutor és parkettgyár Rt. Oradea-Mare Strada Clujului 117. Telefon 279

Keresek Avance nyersolaj-motor kezeléséhez

cséplési időnyre azonnali belépésre szakembert. Az érdeklődők táviratban forduljanak Osztricia Márton birtokoshoz Krasznahorvát, utolsó posta Kraszna

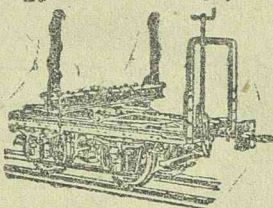
Új manométer érkezett

ezen megbízható műszer már 380 leutól kezdve kapható. Villany-körte! minden feszültségre és alakban. Telefongép és alkatrészek ab raktár Oradea-Mare

Rajz Andor electromechanikus Str. Cosbuc (Szalárdi-utca) 9. szám.

FERROSTAAL R. T.

nagyváradai fiókja, Saguna (Kapucinus)-utca 2.

Eladás raktárról

Sinek
Erdei truck kocsi
Billenő kocsi
Apró anyag
Henschel lokomotív

MÉGAI és LÁSZLÓ

PAPÍRKESERESKESÉBEN

Levélrendezők, Zsebfkönyvek, Gyorsírások, Levélmozgatók, dróti gépek, írástáblák és legújabb mintákban!

Telefon interurbán 623.

DENGELEGI ÁRMIN

Bádigos és vízvezeték szakiparos

Vízvezetéki felszerelésekben

állandó nagy raktár

Központi lerakat:

Strada St. Ladislau (Körös-utca)

Telep:

Strada Clujului (Kolozsvári-utca)

Telefon sz. 6-71. Telefon sz. 5-79.

VEGYTISZÍTÓ ÜZLET. BAZÁR ÉPÜLET. SZÍNHÁZ OLDAL. EVÁLLAL. RUHA TISZTÍTÁST ÉS VASALÁST. BORGOS SÁMUEL

Használt bála abroncsot

magas árban vesz a

Sonnenfeld-nyomda

Str. Printul Carol (Szilágyi Dezső-utca) 6. szám.

Dal, Tánc, Operett

ujdonságok a Hegedűs Hirlap-iroda zenemű osztályában.

VIZUMOT

GYORSAN PONTOSAN OLCSON

HEGEDŰS HIRLAPIRODA TELEFON 13-01

Alkalmazás

Köly és Nagykatái fogvasztási és értékesítő „Hangya” szövetkezet 1924 augusztus 15-re üzletvezetőt keres. Javaldalmazása: Készpénzforgalom három százaléka, havi 200 Lei készpénz, lakás, fűtés, világítás. Ovadék tiz-tizenöt-ezer Lei szükséges. Megkeresésre bővebb felvilágosítással az Igazgatóság szolgál. Posta Cadia-Mare lud. Bihor. 1000H

Mindenest, ki jól főz keresek e hó végére, esetleg jövő hó elsejére. Jelenkezés délután 5—7-ig. Biro igazgatójánál Str. Monastiri (Zárda-u.) 1 sz. em let. Kapucinus-utca mellett. 932

ó házból való fiu tanuló-nak felvételt k. Goldstein írógép műszerész Str. Avram Iancu (Kossuth-u.) 57 970

Jól főző gyermek-szerető mindenest keresek. Cím a kiadóban. 994

Irodaszolgápar, gyermek-telen lakácserevel, fűtés világítás és nízet ellenében felvétetik. Jelenkezés délelőtt 11—12 óra között. Strada Iosif Vulcan (Nagy Sándor-u.) 9. sz. Lica r.-t. 982H

Különfűtők

Finanszírozot keresek szezoncikk előállításához 300 ezer Lei tőkével és személyes közreműködés, lebonyolítás 3 hét, mely idő alatt tőke megkésztéreződik. Csakis személyesen értekezni Karbonár János, Alesd. 981

Bizományba elfogadok porcelánt, kézimunkákat, fehérneműt. Szász, Rákóczi-ut 30. jobbra. 623 H.

Utlevél, bérlet és bármily igazolványhoz szükséges tényképek, Nagyvárad területén legolcsóbban, 20 leitől kezdve készülnek Zenker tényképzésnél, Str. I. C. Brajanu (Szaniszló-utca) 25. Felvételek este fé 8-ig.

Pénzkioson betáblázásra bármilyen biztosítékra azonnal kapható, külön-bejáratu szobákat, lakásokat leggyorsabban közvetítettünk. Iroda: Pavel-utca 5. 2

Ismet magas árban VESZEK

ARANY

EZÜSI

és brilláns tárgyakat

KLEIN

dozárarúházz Avram Iancu (Kossuth Lajos)-utca 4 szám

Nyugágyak

gyermekkoesik, fésűk, illatszerek legolcsóbbak a D'OR-ban

Regele Ferdinand 16.

Sonnenfeld Adolf nyomda Részv. Társ.